

Läroplanskoppling
finns på sista sidan

Lärarhandledning

Gogo – världens äldsta skolelev

Filminformation

Längd: 80 min

Ålder: 11 år (M+H+G)

Ämne: Samhällskunskap,
Historia, Pedagogik (kurserna
Barns lärande och växande
samt Lärande och utveckling)

Språk: Swahili, engelska

Produktionsland:
Frankrike, Kenya, 2020

Svensk distribution:
Swedish Film, 2022

Filmnr: ART000703

Nyckelord

utbildning, grundskola,
Kenya, läskunnighet,
postkolonialism,
undervisning,
männliga rättigheter

Man blir aldrig för gammal för att gå i skolan!

Priscilla Sitienei, även kallad Gogo, bor i nordvästra Kenya. Hon är 94 år och den äldsta eleven i grundskolan hittills. Uppmuntrad av sina 54 barnbarnsbarn och hela skolan är hennes stora mål i livet att kunna ta examen från grundskolan. I en värld där flickors skolgång fortfarande är en stor utmaning får vi följa denna modiga kvinnas utveckling. En spännande och helt sann historia, fylld av poesi, humor och kärlek.

Referat

90 år gammal bestämde sig Gogo för att bli en förebild då hon var bestört över att hennes barnbarn inte gick i skolan, så hon åker till skolans internat för att studera med sina barnbarn. Vi får en inblick i hur undervisningen går till när Gogo går i femman. Vi får följa med på en skolresa och för Gogo är det första gången hon lämnar sin by. Hon och de andra eleverna upptäcker sitt eget land och dess djur- och naturliv. De får även möta en annan skola i en massajby. Internatet ska utvidgas med ett nytt elevhem för 300 flickor. Gogo pratar med förmodligen för bygget av det nya elevhemmet

om förseningen och är en tuff förhandlare. Eleverna förbereder sig samtidigt för examensprov och läraren skäller på Gogo för att hon inte kan läsa. Gogo förstår att hennes syn är alltför dålig och klarar därför inte slutprovet. Hon bestämmer sig till slut för att hoppa av utbildningen. Skolans rektor insisterar dock på att ordna hjälp så att hon ska kunna se igen och på så sätt klara sitt livsmål – att ta grundskoleexamen.

Före filmvisning

Eleverna kan med fördel uppdateras kring Kenyas geografiska placering, dess koloniala historia och frigörelse från britterna.

Låt eleverna surra i bikupor. Fundera över varför du går i skolan. Hur hade ditt liv sett ut om du inte gått i skolan tror du? Vilka andra krav hade ställts på dig då? Vilken användning av det du lär dig i skolan tror du att du kommer ha i ditt vuxna liv?

Frågor efter filmvisning

1. Varför gick inte Gogo i skolan när hon var barn? Varför vill hon gå i skolan när hon är så gammal? Tycker du att hon ska ha rätt till utbildning? Varför tror du att det varit skillnad på pojkars och flickors rätt till utbildning?
2. Varför går hon inte i vuxenskolan med andra vuxna, tror du? Var det enkelt för henne att få tillåtelse att börja skolan? Med vilka argument lyckades hon få tillåtelse att börja i grundskolan?
3. Har Gogo någon hjälp av sin skolgång i sitt vuxna liv? Jämför med hennes vän, när de tittar på TV. Hon försöker också få sin vän att börja skolan? Lyckas hon?
4. Vad kan Gogo göra som inte ett barn kan göra? Vad kan Gogo inte göra som ett barn kan göra? Vad behöver en gammal människa för hjälp? Vad behöver barn för hjälp? Vad är det för skillnad på vuxenliv och barnliv?
5. Gogo genomgår en ögonoperation. Vad ska den hjälpa henne med? Vad gör läkarna vid en kataraktoperation (grå starr)?
6. Tror du att det finns fördelar med att äldre personer går i skolan tillsammans med grundskoleelever (eller gymnasieelever)? Ser du några nackdelar?
7. Hur gick berättelsen om jättetrollet? Vad är budskapet i den sagan? Liknar den en annan saga vi känner till? Vad är budskapet i den sagan? Vilken av sagorna gillar du bäst? Varför?
8. Hjälper det att skälla på någon eller straffa någon för att den inte kan? Vad gör Gogo när läraren skäller på henne och hon riskerar att bli straffad? Har du själv upplevt något liknande? Vad gjorde du då?

Arbete efter filmen

Åk 4-6:

Vad får Gogo och de andra eleverna se och uppleva på sin skolresa? Om du skulle planera en skolresa för att lära om landet Sverige, vilka resmål skulle du välja och varför? Fundera över vad som är speciellt för Sverige. Vilka naturtyper, städer, industrier, människor skulle vara värda att besöka? Välj fem resmål (utan att ta hänsyn till avstånd) och berätta a) varför du tycker det är intressant, b) vad du vill att eleverna ska lära sig av besöket, samt c) vad det visar om hur det är att leva i Sverige.

Åk 4-6:

Hur går undervisningen till i den kenyanska skolan? Hur går undervisningen till i Sverige? Skulle du vilja gå i den kenyanska skolan? Vad tycker du verkar bra eller dåligt?

Åk 7-9:

Jämför olika utbildningsfaktorer genom att välja ett land i varje världsdel. Exempelvis läs- och skrivkunighet bland unga och förväntat antal år i skolan. Reflektera över vad det innebär för ett land att ha eller inte ha invånare som är läskunniga/grundskoleutbildade/gymnasieutbildade/högskoleutbildade. Vilka fördelar och nackdelar ser du? Information hittar du på Globalis.

Åk 7-9:

Jämför hur många skolår olika åldersgrupper och kön går i skolan i respektive land. Fyll i en tabell (använd Excel eller Google kalkyl) och välj ett passande diagram. Beskriv de tydligaste tendenserna i ditt diagramresultat och dra en slutsats om hur utvecklingen ser ut. Information hittar du på GapMinder.

Gymnasiet:

Undersök Kenyas och Storbritanniens gemensamma koloniala historia. Vad låg till grund för att kolonisera länder i Afrika? Vad låg bakom rättfärdigandet av koloniseringen? Vad fick det för konsekvenser för koloniallandet? Idag säger vi att vi lever i en post-kolonial tid. Vad innebär det? Finns det fortfarande konsekvenser och har vi något ansvar för hur vi i västvärlden utnyttjat människor i slaveri och plundrat Afrika på olika tillgångar?

Gymnasiet:

Vad skulle du säga är några av de största skillnaderna mellan hur undervisningen går till på den Kenyanska skolan jämfört med svensk skola? Fundera över de vuxnas betydelse för lärandet, den pedagogiska lärmiljöns och det sociala sammanhangets betydelse för lärandet i Kenya och Sverige. Kan vi lära något av dem?

Fördjupa dig

Fördjupa dig i ämnet med hjälp av externa länkar som ger dig mer information och inspiration.

Länktips

Statistik om läs-och skrivkunnighet bland unga och annan fakta hittar du på Globalis.

- <https://www.globalis.se/Statistik/alfabetiseringsnivaa-unga>

Statistik om folkmängd och annan fakta hittar du på Gap-Minder.

- [https://www.gapminder.org/tools/#\\$chart-type=barrank&url=v1](https://www.gapminder.org/tools/#$chart-type=barrank&url=v1)

Amat Levins sommarprat om svart historia och kolonialism kan du lyssna på här

- <https://sverigesradio.se/avsnitt/amat-levin-sommarprat-2022>

Litteraturtips

Om vikten av att kunna läsa och striden för flickors rätt till skolgång skildras i **Jag är Malala** av Malala Yousafzai från 2013.

Vikten av utbildning skildras ur ett religiöst, fundamentalistiskt perspektiv i boken **Allt jag fått lära mig** av Tara Westover utgiven på svenska 2020.

Filmtips

Dokumentärfilm:

På väg till skolan (2014)

Den stora dagen (2015)

Sonita (2015)

Ouaga Girls (2017)

Utbildningsfilm:

Konsekvenser av kolonialism kan ses i programmet *Skicka mer pengar* av Rumbi Kadetza

- <https://www.svtplay.se/video/35799425/generation-afrika/generation-afrika-skicka-mer-pengar>

Barnkonventionen - Merlijns rätt till skolgång (2015)

Den bästa skolan - 1 (2016)

Skolrevolutionen 1918-1939 (2016)

Slaveriets historia: År 476 till 1375 – Bortom öknen (2017)

Slaveriets historia: År 1375 till 1620 – För allt guld i världen (2017)

Avkolonisering – Lärningstid (2020)

Avkolonisering – Motstånd (2020)

Avkolonisering – Postkolonialism (2020)

Världens historia - Pengar och plundring (2012)

Spelfilm

Kirikou och den elaka häxan är en tecknad film av Michel Ocelot från 1999. Den skildrar i symbolisk sagoform landets relation med sin kolonialmakt.

The First Grader. Ett brittisk-kenyanskt biografiskt drama av Justin Chadwick från 2010. Handlingen föregår filmen om Gogo med fokus på kampen att få tillåtelse att följa grundskolans undervisning. Dessutom skildras kenyernas frihetskrig på sina kolonialherrar britterna, och deras hänsynslöshet, genom huvudpersonens flashbacks.

2 flickor (2016) Om orättvisa villkor för flickor i Indien och två vänner i mellanstadieålder som vill göra det som pojkar får.

Chuskit (2018) Film om en rullstolsburen flicka i en bergsby i Himalaya och hennes okuvliga kamp att få gå i skolan. Varför ska hon inte få gå ut och ha roligt när hennes bror hittar på bra lösningar? Baserad på en sann historia där tradition möter modernitet och utveckling.Handledning finns

Wallay (2017)

Läroplanskoppling

Filmen *Gogo* passar bra för undervisning i ämnet samhällskunskap i grundskolan och samhällskunskap, historia och pedagogik i gymnasiet. Nedan förslag på centralt innehåll från Lgr22 och Lgy11, se www.skolverket.se.

Samhällskunskap, åk 4-6, Lgr22

Centralt innehåll

Individer och gemenskaper

- Sociala roller och normer i olika sammanhang, till exempel inom familjen och i vänskapsrelationer. Könroller, jämställdhet och sexualitet.
- Sociala skyddsnet för barn i olika livssituationer, i skolan och i samhället.

Rättigheter och rättsskipning

- De mänskliga rättigheterna och deras betydelse, inklusive barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Principen om likabehandling, inklusive skydd mot diskriminering.

Samhällskunskap, åk 7-9, Lgr22

Centralt innehåll

Individer och gemenskaper

- Människors identiteter, ekonomiska resurser och möjligheter i samhället och hur dessa kan påverkas av bland annat socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och etnicitet. Begreppen makt, rättvisa, jämlikhet och jämställdhet.

Samhällsresurser och fördelning

- Länders och regioners beroende av varandra i en globaliserad ekonomi. Skilda förutsättningar för olika länder och regioner.
- Orsaker till och konsekvenser av en ojämlig fördelning av inkomster och förmögenheter mellan människor i Sverige och i olika delar av världen.

Rättigheter och rättsskipning

- Kränkningar av de mänskliga rättigheterna i olika delar av världen och inter-nationellt arbete för att främja mänskliga rättigheter.
- Friheter, rättigheter och skyldigheter i demokratiska samhällen. Dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.

Information och kommunikation

- Nyhetsvärdering och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs i media, till exempel utifrån kön och etnicitet, och hur detta kan påverka normbildning och värderingar.

Granskning av samhällsfrågor

- Lokala, nationella och globala samhällsfrågor och olika perspektiv på dessa.

Samhällskunskap 2, 100 p, Lgy11

Centralt innehåll

- Det nutida samhällets politiska utveckling utifrån historiska

ideologiska villkor, till exempel mänskliga rättigheter, nationalism, kolonialism och jämställdhet, i relation till maktfördelning och ekonomiska villkor. Frågor om aktörens handlingsfrihet kontra strukturella villkor.

Samhällskunskap 3, 100 p, Lgy11

Centralt innehåll

- Globalisering och dess betydelse utifrån ett demokratiskt, ekonomiskt och politiskt perspektiv samt för individer, grupper och nationer. Analys av utmaningar som individen, nationen och jorden står inför i en globaliserad värld.

Historia 1b, 100 p, Lgy11

Centralt innehåll

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen i Sverige och globalt samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välbefinnande, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter och jämställdhet men också kolonialism, diktaturer, folkmord, konflikter och ökat resursutnyttjande. Långsiktiga historiska perspektiv på förändrade maktförhållanden och olika historiska förklaringar till dem.

Pedagogik; Barns lärande och växande, 100 p, Lgy11

Centralt innehåll

- Barns lärande, utveckling och socialisation i olika sammanhang och utifrån olika teorier och teoretiska perspektiv.
- Hur synen på barn, barndom och fostran har förändrats.
- Barns olika uppväxtmiljöer och levnadsvillkor och hur samhällsförändringar har påverkat detta.
- Vuxnas betydelse för barns lärande och växande.

Pedagogik; Lärande och utveckling, 100 p, Lgy11

Centralt innehåll

- Människors lärande, utveckling och socialisation i olika sammanhang utifrån olika teorier och teoretiska perspektiv.
- Hur synen på kunskap, lärande, undervisning och utbildning har förändrats.
- Hur kunskap och värderingar konstrueras, lever kvar och förändras inom olika kulturer, samhällen, institutioner och grupper av människor.
- Människors olika villkor för lärande och växande och hur synen på normalitet och avvikelse påverkar detta.
- Olika pedagogiska situationers och lärmiljöers påverkan på lärandet.
- Det sociala sammanhanget och gruppens betydelse för lärande.